

Президія НАН України розглянула

На черговому засіданні Президії НАН України 9 квітня 2010 року члени Президії НАН України та запрошені заслухали наукові повідомлення молодих учених НАН України:

– наукового співробітника Інституту народознавства НАН України кандидата історичних наук О.М.Годованської на тему: «Український трудовий мігрант: стереотипні уявлення та реалії»;

– наукового співробітника Радіоастрономічного інституту НАН України кандидата фізико-математичних наук О.О.Безвесільного на тему: «Розробка засобів та методів для дистанційного зондування земної поверхні»;

– наукового співробітника Інституту проблем математичних машин і систем НАН України кандидата фізико-математичних наук П.С.Коломійця на тему: «Математичні моделі річкових і прибережних течій та їх впровадження для прогнозування зон затоплень в м.Києві під час весняної повені 2010 року».

В обговоренні взяли участь академіки НАН України Б.Є.Патон, М.Г.Жулинський, Ю.І.Кундієв, С.В.Комісаренко, З.Т.Назарчук, Я.С.Яцків, члени-кореспонденти НАН України А.О.Морозов, Д.М.Ваврів, завідувач відділу Інституту проблем математичних машин і систем НАН України М.Й.Железняк.

Згідно з Порядком конкурсного відбору молодих учених НАН України для виступів на засіданнях Президії НАН України та надання цільового фінансування з метою підтримки їх наукових досліджень було прийнято рішення схвалити результати наукових досліджень, викладених у наукових повідомленнях молодих учених з Інституту проблем математичних машин і систем НАН України, Радіоастрономічного інституту НАН України, Інституту народознавства НАН України і доручити Комісії по роботі з науковою молоддю НАН України разом із Науково-організаційним відділом Президії НАН України врахувати результати розгляду наукових повідомлень при підготовці проекту постанови Президії НАН України «Про відкриття у 2010 році додаткових відомчих тем для молодих учених-доповідачів», а також передбачити додаткові кошти на ці теми.

Далі учасники засідання заслухали та обговорили доповідь директора Інституту біології південних морів ім.О.О.Ковалевського НАН України академіка НАН України В.М.Єремєєва про наукову та науково-організаційну діяльність інституту.

В обговоренні взяли участь академіки НАН України Б.Є.Патон, В.Д.Романенко, С.В.Комісаренко, В.В.Моргун, член-кореспондент НАН України М.В.Багров, генеральний директор ТОВ «Маріхон» В.П.Богдан, керівник Одеського філіалу Інституту біології південних морів

ім.О.О.Ковалевського НАН України Б.Г.Александров, директор Карадазького природного заповідника НАН України А.Л.Морозова.

Президія НАН України відзначила, що Інститут біології південних морів ім.О.О.Ковалевського НАН України є однією з найстаріших установ Академії, започаткованою майже 140 років тому, коли була створена Севастопольська біологічна станція. Пізніше у 1963 році до складу інституту увійшли також Карадазька та Одеська біологічні станції. Остання зараз є його філіалом, а Карадазька реорганізована у заповідник, де інститут здійснює науково-методичне керівництво.

Про нинішній стан справ в інституті присутні дізналися з доповіді директора, виступів голови комісії з перевірки діяльності установи та промовців. За звітний період Інститут біології південних морів ім.О.О.Ковалевського НАН України має досить вагомі наукові результати. Насамперед це здобутки в галузі морської біології, екології, біотехнології та прикладної океанології.

Є в інституті й низка прикладних розробок. Зокрема, вироблено науково-практичні рекомендації щодо оптимізації мережі існуючих об'єктів природно-заповідного фонду України та режиму їх охорони; комп'ютерну таксономічну систему з біорізноманіття Чорного і Середземного морів, а також бази даних зон промислу окремих районів Світового океану та потенційно-промислових ресурсів. Створено систему напівпромислового культивування низки видів морських мікроводоростей, пілотну гідробіологічну установку для очищення морських вод тощо.

В установі добре налагоджено міжнародну діяльність, інститут є координатором багатьох міжнародних програм.

Значно зросла за звітний період ефективність роботи з молоддю. Так, зараз в інституті працює 56 співробітників віком до 35 років, з яких 34 спеціаліста прийнято на роботу за останні 5 років.

Проте в роботі інституту є ряд недоліків. Вони були зазначені у висновках комісії НАН України, а також Рахункової палати, яка недавно закінчила перевіряти установу. Так, потребують посилення іхтіологічні, генетичні та радіобіогеологічні дослідження. Необхідно позбутися паралелізму в роботі різних відділів, розпорошення досліджень за напрямками, що в перспективі не формують прориву в науці. Треба значно активізувати роботу з впровадження результатів науково-дослідних робіт на загальнодержавному рівні. Про недоліки у цій роботі свідчать дуже низькі надходження до спецфонду, які у звітному періоді склали в середньому лише близько 5% від загального обсягу фінансування установи.

Є проблеми у роботі з кадрами. Відсутність протягом п'яти років захистів докторських дисертацій – це значний недолік.

Потребують розширення і комплексні експедиційні дослідження.

Президія НАН України висловила сподівання, що Інститут біології південних морів ім.О.О.Ковалевського НАН України здатний виправити недоліки і вирішити проблеми у роботі установи.

Учасники засідання заслухали та обговорили доповідь директора Інституту фізики високих енергій та ядерної фізики Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» (ННЦ ХФТІ) НАН України члена-кореспондента НАН України А.М.Довбні «Про стан та перспективи розвитку ядерно-фізичних установок в НАН України».

У доповіді та виступах академіків НАН України Б.Є.Патона, І.М.Вишневецького, В.Г.Бар'яхтара, завідувача відділу Інституту прикладної фізики НАН України А.А.Вальтера було відображено стан багатофункціональної бази ядерно-фізичних установок в інститутах Академії. Відзначалось, що зазначений інструментарій використовується для дуже широкого спектра досліджень, в тому числі для науково-технічного забезпечення розвитку ядерно-енергетичного комплексу країни та для розробки реакторів майбутніх поколінь.

Наголошувалось, що незважаючи на скрутні часи основний кістяк унікального дослідницького обладнання дбайливо збережено, винайдено кошти на його ремонт та модернізацію, будівництво нових установок. Ця робота здійснювалась в основному за рахунок виконання партнерських проєктів, грантів, господарських договорів, проведення досліджень в рамках міжнародних наукових програм.

Було відзначено, що застосування сучасних ядерних і радіаційних технологій дозволяє вирішувати важливі господарські задачі на рівні держави і на рівні суб'єктів підприємницької діяльності. Це стерилізація медичних виробів – шприців, інструментів, обробка технічних та побутових стічних вод, матеріалів, виробів, харчових продуктів, виробництво радіоізотопів для медицини. Така діяльність дає можливість одержувати позабюджетні кошти та підтримувати дослідницькі установи у належному стані.

Проте в цій сфері є нагальні проблеми, які потребують вирішення.

Досі важко просувається питання створення нового багатоцільового дослідницького ядерного реактора.

При передачі дослідницьких комплексів установам НАН України з інших країн, наприклад з Німеччини, дуже важко здійснювати роботи, пов'язані з капітальними витратами, адже в бюджеті Академії кошти на ці цілі вкрай обмежені.

Досить гостро стоїть питання звільнення від митного оподаткування при виконанні робіт за замовленнями інших країн.

Має бути підвищений рівень міжнародної співпраці у роботах на унікальних дослідницьких установках України та провідних закордонних

наукових центрів. Це дає змогу фахівцям набувати та ділитися досвідом, значно підвищувати кваліфікацію, органічно входити до міжнародних наукових колаборацій, крупних проектів наукових досліджень, в рамках яких створювати нові дослідницькі установки.

На закінчення Президія НАН України подякувала доповідачу за змістовну і цікаву доповідь та побажала йому та колективу, з яким він працює, нових творчих досягнень.

Крім того, Президія НАН України заслухала інформацію про організацію четвертого Всеукраїнського фестивалю науки; про відзначення 40-річчя Науково-технічного центру магнетизму технічних об'єктів НАН України; про представлення до нагородження М.В.Поповича Почесною грамотою Кабінету Міністрів України; про відзначення Подякою НАН України головного наукового співробітника Інституту фізики Землі ім.О.Ю.Шмідта РАН доктора технічних наук, професора Л.Є.Собісевича; про обрання директора Інституту кібернетики ім.В.М.Глушкова НАН України; про оголошення конкурсу на здобуття премій НАН України за кращі історичні дослідження, присвячені висвітленню подій Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр.; було розглянуто низку кадрових питань та прийнято рішення про нагородження відзнаками Національної академії наук України тощо.

Секретаріат Президії НАН України